

melonaron p...
p... dr. Bogdana
Liotkowski
7. 11. 2005 v. J

+ dr. B. Liotkowski

Włocławek

Włocławek
TOP - „MiP” - AK
+ Sarbiński Adam
ps. „Sęp”, Błyskawica

M-1325/2172¹ Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Sarbinowski Adam

T.M-1325/2173 Pom.

Włodawek 503-Mi9-AG

- I./1. Relacja *k. 3 s. 1-3*
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora *k. 4 s. 1-7*
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —
- II. Materiały uzupełniające relację *k. 3 s. 1-3*
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —
- III./5. Inne ... —
- IV. Korespondencja
-
-
-
- V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 8*
- VI. Fotografie *dział i ikonografii*

1/1. Relacja - Sarbinowski Adam

1. Biogram - relacja autorstwa
Bogdana Ziobrowskiego, napis k. 3 s. 1-3

A

Sarbiński Adam, pseud.: Sęp, Błyskawica, (1925-1945), komendant Tajnej Organizacji Polskiej (TOP), członek sztabu Obwodu Włocławek Zjednoczonych Organizacji Ruchu „Miecz i Plug”, („MiP”)

Urodził się 25 II 1925 r. w Kowalu w rodzinie Lucjana (1 I 1894-1958 Kowal) z zawodu stolarza i rzeźnika, który do 1939 r. był samodzielny rzeźnikiem w mieście oraz Reginy z d. Makulskiej. Do 1939 r. ukończył siedmioklasową szkołę powszechną w Kowalu, w której był członkiem harcerstwa i miał rozpocząć dalszą naukę w szkole średniej we Włocławku, ale plany te przerwał wybuch wojny. Mieszkał z rodzicami zarówno przed wojną jak i w czasie wojny w Kowalu, przy ul. Kołłątaja 24 (okupacyjna H. Göringstrasse).

W okresie wojny początkowo pracował wraz z ojcem w warsztacie stolarskim Stoyera. Najpóźniej od 1942 r. za sprawą brata Witolda Stanisława został zatrudniony w warsztacie blacharsko-hydraulicznym Artura Qusta w Kowalu, w którym pracował do lipca 1944 r.

Nie są znane początki jego działalności konspiracyjnej. Do stycznia 1941 r. wspólnie z W.S. Sarbińskim, Zdzisławem Mazierskim i ok. 10 osobami NN kolportował gazetki „Ogniwo” i „Piorun” wydawane przez Kujawski Związek Polityczno-Literacki (KZPL) i Kujawskie Stowarzyszenie Społeczno –Literackie (KSSL) we Włocławku i być może początki jego działalności związane są z kowalską placówką KZPL, nie rozszyfrowaną przez gestapo. W 1940 r. wspólnie z bratem Witoldem Stanisławem i alumnem Stanisławem Mazierskim utworzył młodzieżową organizację konspiracyjną pn. Tajna Organizacja Polska. Miał wówczas dopiero 15 lat i trudno zakładać nawet przy znanych jego cechach charakteru i zdobytej później opinii doskonałego organizatora oraz stratega, że to on był od początku jej komendantem. Część źródeł wskazuje, że centrum organizacji było początkowo w Kutnie, a A. Sarbiński został komendantem całości TOP w 1942 r., wcześniej kierując jej strukturami na terenie powiatu włocławskiego. Przyjął pseudonimy: Sęp i Błyskawica .

TOP była organizacją o profilu chadecko-endeckim i programie zbliżonym do „MiP”. Akcentowano w nim konieczność przeciwstawienia się polityce okupanta, przygotowania do walki z nim, oddziaływania na postawę społeczeństwa polskiego i konieczność odnowy moralnej narodu, odnowy opartej na zasadach etyki chrześcijańskiej.

W połowie 1942 r. TOP liczyła już od ok. 150 do 200 członków i miała struktury w powiatach gostyńskim, kolskim, kutnowskim i przede wszystkim włocławskim oraz we Włocławku. Komendantów placówek w poszczególnych miejscowościach m.in. we Włocławku, Lubrańcu, Czerniewicach, Lubieniu Kujawskim zaprzysięgał sam A. Sarbiński, który stworzył sprawną sieć łączności konspiracyjnej między nimi. Jego łącznikami byli m.in.

2

Ryszard Kaniewski do Kutna, Józef Wichrowski, pseud.: Wicher do Lubrańca, Eugeniusz Rybarski pseud.: Grzmot, Orlik do Włocławka, a z kobiet bratowa Irena z d. Rybarska i Lilianna Piotrowska. Do jego najbliższych współpracowników i członków sztabu TOP należeli brat Witold Stanisław odpowiedzialny do 1942 r. za pion cywilny, który prowadził działalność polityczno – propagandową i jego następcą na tym stanowisku Adam Credo, pseud.: Stary z Lubrańca. Pionem wojskowym początkowo kierował sam, a w połowie 1942 r. jego kierownictwo przekazał w ręce E. Rybarskiego. Pion ten zajmował się szkoleniem wojskowym, zdobywaniem broni, doborem kadr oraz działalnością wywiadowczą. Broń miał ukrytą w domu rodziców i w skrytce w kościele parafialnym w Kowalu. W samym mieście „Błyskawica” wprowadził do organizacji ok. 30 osób, wśród których byli obok już wymienionych: Ksawery Chrobociński, Adam Czarny, Kazimierz Giergielewicz, Zenon Kozłowski, Tadeusz Nowicki, Ryszard Osiński, Józef Paczkowski (jednocześnie członek NOW-NSZ), Jerzy Piotrowski, pseud.: Czarny, Georg, Kazimierz Wichrowski, Zdzisław Mazierski oraz prawdopodobnie Jan Nowak, Włodzimierz Olechnicki i Stefan Pińkowski.

W końcu 1942 r. A. Sarbiński podpisał z Ireneuszem Sieradzkim, pseud.: Cezary Baryka – reprezentującym komendę obwodu włocławskiego „MiP” umowę scaleniową, na mocy której TOP wszedł na zasadach autonomicznych do tej organizacji. Po jej podpisaniu A. Sarbiński wchodził w skład sztabu „MiP” w obwodzie, a I. Sieradzki TOP. Stały kontakt obok niego utrzymywał on również z Adamem Gostyńskim, pseud.: Aleksander i sporadycznie z Włodzimierzem Laszenko, pseud.: Włodek, Jaskółka. Po zjednoczeniu komórki TOP i „MiP” znacznie zdynamizowały działalność wywiadowczą, propagandową (A. Sarbiński, W.S. Sarbiński i od 1943 r. A. Credo redagowali nieregularnie ukazująca się gazetkę „Fundament Polskości” oraz ulotki i specjalne listy do żołnierzy niemieckich), szkolenie wojskowe i sanitarne, gromadzenie broni. Jednocześnie komórki TOP kolportowały prasę „MiP”, m.in. „Wiadomości Codzienne”, „Miecz i Pług” i „Dźwigary”. W początkach czerwca 1944 r. A. Sarbiński i I. Sieradzki ubezpieczani przez wydzieloną grupę członków dokonali ataku na oddział kasy oszczędności (Sparkasse) w Brześciu Kuj. zdobywając ok. 14 tys. marek, które miały być przeznaczone na mobilizację placówek „MiP” w momencie wybuchu powstania powszechnego. A. Sarbiński współpracował również ze Stefanem Mazierskim, z silnej placówki NOW i od 1943 r. NSZ w Kowalu, a w dziedzinie wywiadu prawdopodobnie z komendantem tego rejonu AK por. Stanisławem Święcickim, pseud.: Barabas.

6 VII 1944 r. w godzinach rannych A. Sarbiński został aresztowany w domu przez włocławskie gestapo. Przeszedł bardzo brutalne śledztwo, zwłaszcza w sierpniu-wrześniu, kiedy po rozbiciu struktur „MiP” oraz TOP w obwodzie włocławskim gestapo ustaliło jego

rolę w organizacji (wymuszone torturami zeznania innych konspiratorów). Był wielokrotnie skatowany do nieprzytomności. Sam przyznał się do przynależności konspiracyjnej, ale zaprzeczył działalności innych aresztowanych, chcąc w ten sposób ich chronić. Nie wydał również miejsca ukrycia archiwum z dokumentami TOP w skrytce, w zamienionym na magazyn kościele parafialnym w Kowalu (mimo intensywnych poszukiwań po wojnie i śledztwa UBP nie zostało odnalezione).

W październiku 1944 r. został przesłany do więzienia gestapo w Łodzi przy ul. Robert Koch str. 16 (obecnie S. Sterlinga), a następnie w początkach listopada osadzony w więzieniu na Radogoszczu, skąd skierowano go w końcu tego miesiąca lub na początku grudnia do obozu koncentracyjnego w Gross Rosen - nr obozowy 87223. Tu pracował w kamieniołomach. W styczniu chory, w stanie skrajnego wyczerpania trafił do obozowego lazaretu. Został tak jak inni chorzy, niezdolni do „marszu śmierci” na Zachód zabity zastrzykiem fenolu prawdopodobnie na początku lutego 1945 r., kiedy rozpoczynał się ten marsz. Dokładna data jego śmierci jest nieznana, a zwłoki zostały spalone.

Z czwórki dzieci Lucjana i Reginy Sarbińskich okupację przeżyła tylko córka Wacława (ur. 27 V 1927) po wojnie z męża Wymysłowska. Trzej synowie oddali życie za Ojczyznę. Najstarszy Zygmunt Jan ur. 29 VIII 1915 r. uczestnik kampanii wrześniowej, więzień łagrów sowieckich został w sierpniu 1941 r. żołnierzem Armii gen. Władysława Andersa w ZSRR. Przeszedł z nią rok później do Iranu. Od 1943 r. był w stopniu porucznika żołnierzem II Korpusu Polskiego i przeszedł z nim szlak bojowy we Włoszech, gdzie zginął w operacji bolońskiej 21 XI 1944 r. Pochowany został na cmentarzu polskim w tym mieście – grób 10-G-2. Nazwisko Adama Sarbińskiego obok nazwisk jego braci upamiętnione jest na tablicy pomnika na cmentarzu parafialnym w Kowalu.

APW, SPW I.1945-1950, sygn.115, k.159; tamże, sygn.162, nr ewid. 807, 808; FAiMPAKoWSP, Insp. Wł., t.osob.: Laszenko W. Rybarski E., Sarbiński W., Sieradzki I.; IPN-AGKŚZpNP, SO-Ł, sygn.616; IPN-Delegatura w Bydgoszczy, sygn.IPN BY 063/1, s.71; tamże, sygn. IPN BY 069/285, t.1, k.11,61-62,71,226,265, t.5, k.4,22-23,26,47-49,52-70; tamże, sygn. IPN BY 070/679, t.2, k.362,365, t.4, k.115-117; Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, Księga ewidencji łaźni więzienia radogoskiego, sygn. A-4565, k.143; Cześnin I., Gostyńska A., Gostyński A., Majewska M., Rybarski W., Sieradzka D., Sieradzki I. – relacje (w zbiorach autora); B. Chrzanowski, „Miecz i Pług” (*Zjednoczone Organizacje Ruchu „Miecz i Pług” na Pomorzu w latach okupacji niemieckiej*, Toruń 1997, s.154-155; *Wykaz poległych i zmarłych żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Obczyźnie w latach 1939-1946*, Londyn 1952, s.243; B. Ziółkowski, „Miecz i Pług” – *Zjednoczone Organizacje Ruchu „Miecz i Pług” we Włocławskiem*, Zeszyty Naukowe WSHE, t.XVII, 2005, s.177,181,185,187-188; tenże, *Rybarski Eugeniusz*, [w:] SBKP, cz.6, s.133-134.

B. Ziółkowski

1/2. Dokumenty dotyczące relatora:
- Sarbinowski Adam

1. Mszerekop. onyp. księdczki pracy
Adama Sarbinowskiego - onyp. w j. mie-
miedzim z 4.06.1942v.

k. 4 s. 1-7

Deutsches Reich

Arbeitsbuch

Sarbinski, Adam

Arbeitsbuch

FAPAK ELŻBIĘTY ZAWACKIE

Prispięta maci Adam Sarbinski
Grp: Archiwum L.K. Sarbinskiego
Zb. P. Sarbinski

8 Dla FAPAK

Arbeitsbuch

(Gefes vom 26. Februar 1935, Nr. 311)

Nr. 456/10979

Adam Jarbinski

(Vor- und Zuname; bei Frauen auch Geburtsname)

Nicht Reichsdienstlicher

Webnummer:

Jarbinski Adam

(Eigenthändige Unterschrift des Inhabers)

1	Geburtsdag	13. Februar 1925.
2	Geburtsort	Freistadt (Nowal)
	Preis	heslan (wloclawsk)
3	Staatsangehörigkeit	Schlesingehöriger (Pole)
4	Familienstand a leb., verb., geisl., verm.	led.
	b Geburtsjahre der mündel- jährigen Kinder	
5	Wohnort und Wohnung	Freistadt, Gostynimontstr. 23.

Fortsetzung nächste Seite

2

5	Wohnort und Wohnung Fortsetzung	

2a

Ks. pr. A. Sanki i kiego
Dygnin. L. K. Sanki i kiego
Zb. B. Sanki i kiego

Sier nur amtliche Eintragungen

6	Arbeitsdienst	Zum bis		Stempel u. Unterschrift
		Entlassen als		
7	Wehrdienst	Zum bis		Stempel u. Unterschrift
		Entlassen als		
8	Sonstiges			

2b

Sier Eintragungen nur durch das Arbeitsamt

Berufsausbildung

a	Abgeschlossene Lehre <i>Klempner</i>	vom _____ bis _____
		als _____
	Arbeitsbetrieb (Art)	
	Ort	
b	Schul- bildung	
c	Sonstige Fachausbildung	
d	Landwirtschaftl. Kenntnisse	
e	Besondere Fähigkeiten (z. B. Führerschein für Kraftfahrzeuge)	

3

Siehe Eintragungen nur durch das Arbeitsamt

Bisherige Beschäftigungsarten von längerer Dauer	vom	bis
<i>Hilfsarbeiter b/Charaktermeister</i>	<i>16.5.1940.</i>	<i>20.8.1942.</i>
<i>Hilfsbuchhalter i/Feststellungsbearbeitung</i>	<i>3.4.1941.</i>	—

4

Siehe Eintragungen nur durch das Arbeitsamt

Geburtsort
Prüfung
A. 1934
Arbeitsamt, Prag

Berufsgruppe *25 24*
Berufsart *Ad 4*

Ausgestellt am: *4. März 1942.*
(Stempel des Arbeitsamtes)

Arbeitsamt
Tschelau

Im Auftrage *Maly*
(UNTERSCHRIFT)

5
Luz

K. o. p. A. Sanbühne

Eintragungen der Unternehmer

1	2	3
Name und Sitz des Betriebes (Unternehmers) (Firmenformulare)	Art des Betriebes (oben bei Betriebsbestimmung)	Tag des Beginns der Beschäftigung
1 * Stanislaus Pokorowski * Manufakturwaren * FREISTADT, Mrs Leslau, Marktstr. 6		3.4.44
2 * Pokorowski H. Textilwaren * Kom. Seno. Juwar * Ebert, Kowal	gelehrt	7.8.1942
3 ARTUR QUAST Wasserwerkungsanlagen KOWAL		9.8.43
4		
5		

6

Stammensfolge (links) beachten

4	5	6
Art der Beschäftigung (möglichst genau angeben)	Tag der Beendigung der Beschäftigung	Unterstützt des Unternehmers
Hilfsbuchhalter	30.9.44	* Stanislaus Pokorowski * Manufakturwaren * FREISTADT, Mrs Leslau, Marktstr. 6
Hilfsparapentler	15.6.43	Manufakturwaren * Km. Yaw. Gustav Eberl Kowal, Kreis Leslau Marktplatz 7/8
Magazinier Gesehener A. A. Leslau 19.12.44	5. Mai 1944	ARTUR QUAST Wasserwerkungsanlagen A. A. Leslau

7

Eintragen der Unternehmer

1 Name und Sitz des Betriebes (Unternehmer) (Stempel)	2 Sitz des Betriebes oder der Betriebsabteilung	3 Tag des Beginns der Beschäftigung
6		
7		
8		
9		
10		

8

Nummernfolge (links) beachten

4 Sitz der Beschäftigung (möglichst genau angeben)	5 Tag der Beendigung der Beschäftigung	6 Unterzeichner des Unternehmers

9

Ks. pr. A. Sorbinskię
 Onyf. Arch. L. V. Sorbinskię
 Zb. B. Ziśkowsk.

II. Materiały uzupełniające rebusy -
- Sarbiniski Adam.

1. Biogram „Sarbiniski Adam”, [w:] Słownik biograficzny Kowale..., pod red. S. J. Zasady i B. Ziótkowskiego, Wrocław - Kowal 2006, s. 199-201, mikroop. k. 35 1-3

SARBIŃSKI ADAM (1925–1945)

ps.: „Sęp”, „Błyskawica”, komendant Tajnej Organizacji Polskiej, członek sztabu Obwodu Włocławek Zjednoczonych Organizacji Ruchu „Miecz i Pług”.

Urodził się 25 II 1925 r. w Kowalu w rodzinie Lucjana (I I 1894–1958) z zawodu stolarza i rzeźnika, który do 1939 r. był samodzielnym rzeźnikiem w mieście oraz Reginy z d. Makulskiej. Do 1939 r. ukończył siedmioklasową szkołę powszechną w Kowalu, w której był członkiem harcerstwa i miał rozpocząć dalszą naukę w szkole średniej we Włocławku, ale plany te przerwał wybuch wojny. Mieszkał z rodzicami zarówno przed wojną jak i w czasie wojny w Kowalu, przy ul. Kołłątaja 24 (okupacyjna H. Göringstrasse).

W okresie okupacji początkowo pracował wraz z ojcem w warsztacie stolarskim Stoyera. Najpóźniej od 1942 r., za sprawą brata Witolda Stanisława, został zatrudniony w warsztacie blacharsko-hydraulicznym Artura Qusta w Kowalu, w którym pracował do lipca 1944 r.

Nie są znane początki jego działalności konspiracyjnej. Do stycznia 1941 r. wspólnie z Witoldem S. Sarbińskim i Czesławem Z. Mazierskim i ok. 10 osobami (NN) kolportował gazetki „Ogniwo” i „Piorun” wydawane przez Kujawski Związek Polityczno-Literacki (KZPL) i Kujawskie Stowarzyszenie Społeczno-Literackie (KSSL) we Włocławku i być może początki jego działalności związane są z kowalską placówką KZPL, nierozszyfrowaną przez gestapo. W 1940 r., wspólnie z bratem Witoldem Stanisławem i alumnem Stanisławem Mazierskim, utworzył młodzieżową organizację konspiracyjną TOP. Miał wówczas dopiero 15 lat i trudno zakładać nawet przy znanych jego cechach

charakteru i zdobytej później opinii doskonałego organizatora oraz stratega, że to on był od początku jej komendantem. Część źródeł wskazuje, że centrum organizacji było początkowo w Kutnie, a A. Sarbiński został komendantem całości TOP w 1942 r., wcześniej kierując jej strukturami na terenie pow. włocławskiego. Przyjął ps.: „Sęp” i „Błyskawica”.

TOP była organizacją o profilu chadecko-endeckim i programie zbliżonym do „MiP”. Akcentowano w nim konieczność przeciwstawienia się polityce okupanta, przygotowania do walki z nim, oddziaływania na postawę społeczeństwa polskiego i konieczność odnowy moralnej narodu, odnowy opartej na zasadach etyki chrześcijańskiej.

W połowie 1942 r. TOP liczyła już od ok. 150 do 200 członków i miała struktury w powiatach gostyńskim, kolskim, kutnowskim i przede wszystkim włocławskim oraz we Włocławku. Komendantów placówek w poszczególnych miejscowościach, m.in. we Włocławku, Lubrańcu, Czerniewicach, Lubieniu Kujawskim, zaprzysiął sam A. Sarbiński, który stworzył sprawną sieć łączności konspiracyjnej między nimi. Jego łącznikami byli m.in. Ryszard Kaniewski do Kutna, Józef Wichrowski, ps. „Wicher” do Lubrańca, Eugeniusz Rybarski, ps.: „Grzmot”, „Orlik” do Włocławka, a z kobiet, siostra Adama — Wacława Sarbińska, członek TOP i „MiP” od początku 1943 r., bratowa Irena z d. Rybarska i Lilianna Piotrowska. Do jego najbliższych współpracowników i członków sztabu TOP należeli brat Witold Stanisław, odpowiedzialny do 1942 r. za pion cywilny, który prowadził działalność polityczno-propagandową i jego następcą na tym stanowisku, Adam Credo, ps. „Stary” z Lubrańca. Pionem wojskowym początkowo kierował sam A. Sarbiński, a w połowie 1942 r. jego kierownictwo przekazał w ręce E. Rybarskiego. Pion ten zajmował się szkoleniem wojskowym, zdobywaniem broni, dobo-rem kadr oraz działalnością wywiadowczą. Broń miał ukrytą w domu rodziców i w skrytce w kościele parafialnym w Kowalu. W samym miesiącu wprowadził do organizacji ok. 30 osób, wśród których byli, obok już wymienionych: Ksawery Chrobociński, Adam Czarny, Kazimierz Giergielewicz, Zenon Kozłowski, Tadeusz

*Stow. biograficzne Kowale ..., pod red. L. J. 199 Zasady
i B. Ziolkowskiego, Włocławek - Kowal 2006*

Nowicki (trzej ostatni byli jednocześnie członkami NOW-AK), Ryszard Osiński, Józef Paczkowski (jednocześnie członek NOW-NSZ), Jerzy Piotrowski, ps.: „Czarny”, „Georg”, Kazimierz Wichrowski, Czesław Z. Mazierski oraz prawdopodobnie Jan Nowak, Włodzimierz Olechnicki i Stefan Pińkowski.

W końcu 1942 r. A. Sarbiński podpisał z Ireneuszem Sieradzkim, ps. „Cezary Baryka” — reprezentującym komendę obwodu wrocławskiego „MiP”, umowę scaleniową, na mocy której TOP wszedł na zasadach autonomicznych do tej organizacji. Po jej podpisaniu A. Sarbiński wchodził w skład sztabu „MiP” w obwodzie, a I. Sieradzki — TOP. Stały kontakt poza nim utrzymywał również z Adamem Gostyńskim, ps. „Aleksander” i sporadycznie z Włodzimierzem Laszenko, ps.: „Włodek”, „Jaskółka” oraz ze stryjecznym bratem Tadeuszem z komórki TOP we Wrocławku (łącznie z nim i Eugeniusza Serafickiego była Wacława Sarbińska). Po zjednoczeniu komórki TOP i „MiP” znacznie zdynamizowały działalność wywiadowczą, propagandową (A. Sarbiński, W.S. Sarbiński i od 1943 r. A. Credo redagowali nieregularnie ukazującą się gazetkę „Fundament Polskości” oraz ulotki i specjalne listy do żołnierzy niemieckich), szkolenie wojskowe i sanitarne, gromadzenie broni. Jednocześnie komórki TOP kolportowały prasę „MiP”, m.in. „Wiadomości Codzienne”, „Miecz i Pług” i „Dźwigary”. W początkach czerwca 1944 r. A. Sarbiński i I. Sieradzki, ubezpieczani przez wydzieloną grupę członków dokonali ataku na oddział kasy oszczędności (Sparkasse) w Brześciu Kuj. zdobywając ok. 14 tys. marek, które miały być przeznaczone na mobilizację placówek „MiP” w momencie wybuchu powstania powszechnego. A. Sarbiński współpracował również ze Stefanem Mazierskim z silnej placówki NOW i od 1943 r. NOW-AK (współpracował również z NSZ) w Kowalu, a w dziedzinie wywiadu — prawdopodobnie z komendantem tego rejonu AK por. Stanisławem Świącickim, ps. „Barabasz”.

6 VII 1944 r. w godzinach rannych A. Sarbiński został aresztowany w domu przez wrocławskie gestapo. Przeszedł bardzo brutalne śledztwo, zwłaszcza w sierpniu-wrześniu, kiedy po rozbiciu struktur „MiP” oraz TOP w ob-

wodzie wrocławskim gestapo ustaliło jego rolę w organizacji (wymuszone torturami zeznania innych konspiratorów). Był wielokrotnie skatowany do nieprzytomności. Sam przyznał się do przynależności konspiracyjnej, ale zaprzeczył działalności innych aresztowanych, chcąc w ten sposób ich chronić. Nie wydał również miejsca ukrycia archiwum z dokumentami TOP w skrytce, w zamienionym na magazyn kościele parafialnym w Kowalu (mimo intensywnych poszukiwań po wojnie i śledztwa UBP nie zostało odnalezione).

W październiku 1944 r. został przesłany do więzienia gestapo w Łodzi przy ul. Robert Koch (ob. S. Sterlinga), a następnie w początkach listopada osadzony w więzieniu na Radogoszczy, skąd skierowano go w końcu tego miesiąca (prawdopodobnie 27 listopada) do obozu koncentracyjnego w Gross-Rosen — nr obozowy 87223. Tu pracował w kamieniołomach. W styczniu chory, w stanie skrajnego wyczerpania, trafił do obozowego lazaretu. Został tak jak inni chorzy, niezdolni do „marszu śmierci” na Zachód, zabity zastrzykiem fenolu prawdopodobnie na początku lutego 1945 r., kiedy rozpoczynał się ten marsz. Dokładna data jego śmierci jest nieznaną, a zwłoki zostały spalone.

Z czwórki dzieci Lucjana i Reginy Sarbińskich okupację przeżyła tylko córka Wacława (ur. 27 V 1927) po wojnie z męża Wymysłowska. Trzej synowie oddali życie za Ojczyznę. Najstarszy Zygmunt Jan ur. 29 VIII 1915 r., oficer WP, uczestnik kampanii wrześniowej, więzień łagrów sowieckich, został w sierpniu 1941 r. żołnierzem Armii gen. Władysława Andersa w ZSRR. Przeszedł z nią rok później do Iranu. Od 1943 r. był w stopniu porucznika żołnierzem II Korpusu Polskiego i przeszedł z nim szlak bojowy we Włoszech, gdzie zginął w operacji bolońskiej 21 XI 1944 r. Pochowany został na cmentarzu polskim w tym mieście — grób 10-G-2. Nazwisko Adama Sarbińskiego, obok nazwisk jego braci, upamiętnione jest na tablicy pomnika na cmentarzu parafialnym w Kowalu.

APW, SPW l. 1945–1950, sygn. 115, k. 159; tamże, sygn. 162, nr ewid. 807, 808; FAiMPAKoWSP, Insp. Wł., t. osob.: Laszenko W. Rybarski E., Sarbiński W., Sieradzki I.; IPN-AGKŚZpNP, Obozy, sygn. 318, t. III, p. 1531; tamże, SO-Ł, sygn. 616; IPN-

3

Del. Byd., sygn. IPN BY 063/1, s. 71; tamże, sygn. IPN BY 069/285, t. 1, k. 11, 61–62, 71, 226, 265, t. 5, k. 4, 22–23, 26, 47–49, 52–70; tamże, sygn. IPN BY 070/679, t. 2, k. 362, 365, t. 4, k. 115–117; Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, Księga ewidencji łaźni więzienia radogoskiego, sygn. A-4565, k. 143; Cześnin I., Gostyńska A., Gostyński A., Kozłowski K., Majewska M., Nowacka A., Rybarski W., Sarbiński W.J., Sieradzka D., Sieradzki I. — relacje (w zbiorach autora); Chrzanowski B., „Miecz i Pług” (Zjednoczone Organizacje Ruchu „Miecz i Pług”) na Pomorzu w latach okupacji niemieckiej, Toruń 1997, s. 154–155; Wykaz poległych i zmarłych żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Obczyźnie w latach 1939–1946, Londyn 1952, s. 243; Ziółkowski B., „Miecz i Pług”–Zjednoczone Organizacje Ruchu „Miecz i Pług” we Włocławskiem, „Zeszyty Naukowe WSHE”, 2005, t. XVII, s. 177, 181, 185, 187–188; tenże, Rybarski Eugeniusz, [w:] SBKP, cz. 6, s. 133–134; tenże, Sieradzki Ireneusz, [w:] WSB, t. 3, s. 153–154.

Bogdan Ziółkowski

T: A-1325/2172 Rom.

Wrocław

Sarbinowski Adam

V. Party i informacyjne
k. 8

Włodarski
TKK 1

Sarbinowski Adam, doaj młodym bracia
zdarzeni. O. błędnie informuje \bar{X} 87
Pracowała lat. 1993, w Amtskommissariat, Polizei-
hörde Kasal jako pomocnicze biuro w driale
meldunkowym.
Pewnego ~~wieczna~~ dnia wydział miejscy, pytał
płk. Bydosta meldunkowego, czy w biurze
pracuje w noc. Wobec zapewnienia podał, że
poprowadzić nocą ze względu tam siało.
Później zaradkiem nie chciałby przed
Kontrolerem wiać o trudnym rozwiązaniu, wybiega
mybko do Tety, Eugeniusz Polkiński przekazywać
wiadomości
Zdarzeniu jest dowodem wszelakości, TKK

lewa podaje, że wówczas dowiedzieli się o Sarbim-
Kiele.
Ważne także, że przelecieli naszym do piątku w
trosce o zdrowie nie zniechęcając się do kłopotliwego
wina a nocą pracowali

a Sarbiniski Adam

Wrocław, 2
T O P

ps. "Blyskowice"

Pochodził z Głogowa. Został i
był kmlt. Tajnej Organizacji Polskiej,
powstałej pod koniec 1939 r. W 1940 r.
prawdopodobnie wprowadził do T O P
Rybarskiego Eugeniusza. Został
także kmlt. T O P po podpisaniu
w 1942 r. umowy sztalermowej z U i P.

zob: T-1022/1888 Rybarski Eug. 2. T/1 s. 2

482, XH '01

Sarbiniski Adam
ps. „Błyskawice”
„Sep”

Włodzawski
„K i P”

zob. B. Włodzowski, „K i P... Zeszyty
Naukowe WSMZ Włodzawki, 2005,
m. 4 (bibl. JAPAK)

Wł. 12.10.05

a ~~Sarbinowski~~ ^{Sarbinowski} Adam
mieszkaniec Kowale

Wrocław,
JOB → MiP
4

Komendant Tajnej Organizacji Polskiej,
która, w 1942r. została włączona
do wrocławskiego oddziału MiP. JOB
działała na terenie powiatów gostyńskiego
i wrocławskiego.

zob: też problemowa „Moss i Płuc” artykuł
pt. „Wrocławskie organizacje konspiracyjne
związane z obacem londyńskim 1939-45”

Sarbin'ski
~~Sarbinowski~~ Adam
ps. "Btyshauice"

Włodawek
Tajne Orga-
nizacja Polska
→ M. 13 5

jej twórcze i org. o profilu chadoptio-
-endeklim (TOP). jej komitety dzia-
łają od jesieni 1939 r. w 1942 r.
organizacja podpisana umową z kolekcją
z włodawskim obwodem Miense i Pruga.

zob. art. Ziolkowski B. "Vlediskeria"
nr 13/2002 s. 15 t. "probl. Sobolue org.
Konspiracyjne

ML. VI'02

Włocławek
TOP

Sarbiński Adam z Kowala

Kmdt Tajnej Organizacji Polskiej na
terenie pow. gostyńskiego i włocławskiwo
w 1943 podporządkowana ZWZ-AK

Zob. Biuletyn Przewodnicki 70/2000 s.12 Włocławek
Biblioteka F APAK

Om-2001

a Sarbiniski Adam

Włocławek 7
GOP - "MiP"

Dokumenty dotyczące pobytu
w obozach konc.

zob. T. N: 1357/2221 Pom. Gadeusz
Sarbiniski - Gosp. Włocławek

2/8 IV '07

Sarbinowski Adam

Wrocław
503-Dr. I-IV

ob. Ziolkowski B., Polskie
Podziemie w Lujawach...
Forum 2008, s. 166, 548, 553-555,
561-566, 573.

20.1.15

Šarbiński Adam

